

FIȘA DISCIPLINEI

Anul universitar 2025 - 2026

1. Date despre program

1.1. Instituția de învățământ superior	Universitatea Lucian Blaga din Sibiu
1.2. Facultatea	Teologie
1.3. Departament	Teologie Pastorală
1.4. Domeniul de studiu	Teologie
1.5. Ciclul de studii ¹	Master
1.6. Specializarea	MTI

2. Date despre disciplină

2.1. Denumirea disciplinei		Ortodoxia românească și puterea de Stat în Transilvania medievală		Cod	FTEO.TOR.TEI.M.ZO.2.2300.E-6.2	
2.2. Titular activități de curs		Prof. Dr. Paul Brusanowski				
2.3. Titular activități practice		Prof. Dr. Paul Brusanowski				
2.4. An de studiu ²	1	2.5. Semestrul ³ 2		3	2.6. Tipul de evaluare ⁴	E
2.7. Regimul disciplinei ⁵			O	2.8. Categoria formativă a disciplinei ⁶		S

3. Timpul total estimat

3.1. Extinderea disciplinei în planul de învățământ – număr de ore pe săptămână					
3.1.a.Curs	3.1.b. Seminar	3.1.c. Laborator	3.1.d. Proiect	3.1.e Alte	Total
2	3	-	-	-	5
3.2. Extinderea disciplinei în planul de învățământ – Total ore din planul de învățământ					
3.2.a.Curs	3.2.b. Seminar	3.2.c. Laborator	3.2.d. Proiect	3.2.e Alte	Total ⁷
28	42	-	-	-	70
Distribuția fondului de timp pentru studiu individual⁸					Nr. ore
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe					38
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					20
Pregătire seminarii/laboratoare, teme, referate, portofolii și eseuri					10
Tutoriat ⁹					10
Examinări ¹⁰					2
3.3. Total ore alocate studiului individual¹¹ (NOSIsem)					80
3.4. Total ore din Planul de învățământ (NOADsem)					70
3.5. Total ore pe semestru¹² (NOADsem + NOSIsem)					150
3.6. Nr ore / ECTS					25
3.7. Număr de credite¹³					6

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1. Discipline necesar a fi promovate anterior (de curriculum) ¹⁴	
4.2. Competențe	Competențe de operare pe calculator (minimal: Word, Internet)

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1. De desfășurare a cursului ¹⁵	Tablă, videoproiector, platforma on-line Google Classroom
5.2. De desfășurare a activităților practice (lab/sem/pr/aplic) ¹⁶	• Lectura bibliografiei recomandate • Elaborarea și susținerea lucrărilor planificate • Participare activă.

6. Rezultate ale învățării¹⁷

Numărul de credite alocat disciplinei: 6				
Rezultatele învățării				Repartizare credite pe rezultatele învățării
Nr. crt.	Cunoștințe	Aptitudini	Responsabilitate și autonomie	
RÎ 1	Masterandul descrie conținutul și istoria politică și confesională a Transilvaniei medievale	Masterandul aplică metode analitice, recurgând la chei hermeneutice adecvate informațiilor studiate.	Masterandul distinge între diferitele tipuri de raportare la fundamente culturale și realități istorice și interpretează conținutul acestora pentru a se dezvolta spiritual și cultural, pentru a-i ajuta pe alții în dezvoltarea spirituală și a propriilor orizonturi culturale.	2
RÎ 2	Masterandul descrie sistematic și rațional evoluția relațiilor dintre Stat și Biserică în Transilvania medievală și o explică în mod critic și argumentat.	Masterandul analizează sistematic teorii și concepte teologice și cele privind evoluția istorică	Masterandul gândește critic și monitorizează și respectă teorii, doctrine și reglementări legislative.	2
RÎ 3	Masterandul recunoaște principalele măsuri legislative din istoria Transilvaniei medievale	Masterandul aplică tehnici și metode de îmbunătățire și progres în distingerea dintre contextul și subtextul izvoarelor istorice	Masterandul gândește autonom și responsabil, folosind textele sursă aplicat unde identifică acuratețea lor	2
RÎ 4				
.....				
RÎ n				

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor specifice acumulate)

7.1. Obiectivul general	Cursul urmărește evoluția istorică a Principatului transilvan, din epoca protestantă (secolele XVI-XVII), precum și evoluția Bisericii Ortodoxe Române din Ardeal.
--------------------------------	--

7.2. Obiectivele specifice	Cursul analizează relațiile dintre Biserica ortodoxă din Transilvania și principii calvini în epoca Principatului autonom. Un accent deosebit este pus pe evoluția instituțională și culturală a Bisericii ardelenene, precum și pe relațiile cu Mitropolia din Țara Românească.
-----------------------------------	--

8. Conținuturi

8.1. Curs¹⁸		Metode de predare¹⁹	Nr. ore
Curs 1	Uniunea celor trei națiuni politice;	Expunere, prelegere, prezentare la tablă a problematicii studiate, utilizare videoproiector	1
Curs 2	Confesiuni recepte, tolerate și ilegale în Principatul Transilvaniei;	Expunere, prelegere, prezentare la tablă a problematicii studiate, utilizare videoproiector	1
Curs 3	Biserica reformată de limbă română: superintendenți români calvini;	Expunere, prelegere, prezentare la tablă a problematicii studiate, utilizare videoproiector	1
Curs 4	Principii dinastiei Bathory și Biserica Românească;	Expunere, prelegere, prezentare la tablă a problematicii studiate, utilizare videoproiector	1
Curs 5	Mihai Viteazul și încercarea de modificare a sistemului confesional ardelenesc;	Expunere, prelegere, prezentare la tablă a problematicii studiate, utilizare videoproiector	1
Curs 6	Biserica românească în primele trei decenii ale secolului XVII. Tendințele calvinizante ale principelui Bethlen;	Expunere, prelegere, prezentare la tablă a problematicii studiate, utilizare videoproiector	1
Curs 7	Correspondența dintre principele Gheorghe Rakoczi și superintendentul calvin Geleji, cu prilejul alegerii unui nou mitropolit român, în 1640;	Expunere, prelegere, prezentare la tablă a problematicii studiate, utilizare videoproiector	1
Curs 8	Mitropolitul Ilie Iorest;	Expunere, prelegere, prezentare la tablă a problematicii studiate, utilizare videoproiector	1
Curs 9	Mitropolitul Simion Ștefan sub tutela superintendenților calvini. Cele 14 condiții din 1643;	Expunere, prelegere, prezentare la tablă a problematicii studiate, utilizare videoproiector	1
Curs 10	Tipăriturile mitropolitului Simion Ștefan;	Expunere, prelegere, prezentare la tablă a problematicii studiate, utilizare videoproiector	1
Curs 11	Mitropolitul Sava Brancovici. Relații cu autoritățile calvine și cu Biserica rusească;	Expunere, prelegere, prezentare la tablă a problematicii studiate, utilizare videoproiector	1
Curs 12	Organele administrative ale Bisericii Ortodoxe din Transilvania (Soborul Mare, Soborul Mic, titorii, curatorii);	Expunere, prelegere, prezentare la tablă a problematicii studiate, utilizare videoproiector	1
Curs 13	Legături dintre Biserica Ortodoxă din Transilvania și Mitropolia Ungrovlahiei în era principilor calvini;	Expunere, prelegere, prezentare la tablă a problematicii studiate, utilizare videoproiector	1
Curs 14	De la "unirea cu calvinismul" la "unirea cu Biserica Romei".	Expunere, prelegere, prezentare la tablă a problematicii studiate, utilizare videoproiector	1
Total ore curs:			28

8.2. Activități practice

Activități practice (8.2.a. Seminar²⁰/ 8.2.b. Laborator²¹/ 8.2.c. Proiect²²)	Metode de predare	Nr. ore
Act. 1. Unio Trium Nationum	Lectură, analiză, dezbateri	1
Act.2. Răspândirea și receptarea confesiunilor protestante în Transilvania	Lectură, analiză, dezbateri	1
Act.3. Sistemul confesional din Transilvania în epoca protestantă (secolele XVI-XVII)	Lectură, analiză, dezbateri	1
Act.4. Principii Transilvaniei în secolul XVI. Dinastia Zapolya	Lectură, analiză, dezbateri	1
Act.5. Principii Transilvaniei în secolul XVI. Dinastia Bathory	Lectură, analiză, dezbateri	1
Act.6. Românii în secolul XVI	Lectură, analiză, dezbateri	1
Act.7. Mihai Viteazul în istoriografia românească	Lectură, analiză, dezbateri	1
Act.8. Principii Transilvaniei în secolul XVII. Gabriel Bethlen	Lectură, analiză, dezbateri	1
Act.9. Chiril Lukaris și românii ardeleni	Lectură, analiză, dezbateri	1
Act.10. Meletie Macedoneanul și Biserica românească din Ardeal	Lectură, analiză, dezbateri	1
Act.11. Noul Testament de la Bălgrad	Lectură, analiză, dezbateri	1
Act.12. Otomanii și războiul civil din Transilvania dintre anii 1657-1661	Lectură, analiză, dezbateri	1
Act.13. Principii Transilvaniei. Mihail Apafi	Lectură, analiză, dezbateri	1
Act.14. Evoluția Bisericilor ardeleni neromânești în secolul XVII	Lectură, analiză, dezbateri	3
Total ore seminar/laborator		42

9. Bibliografie

9.1. Referințe bibliografice recomandate	Mircea Păcurariu, <i>Istoria Bisericii Ortodoxe Române din Transilvania</i> , Sibiu, 1992;
	Paul Brusanowski, <i>Pagini din istoria bisericească a Sibiului medieval</i> , Cluj-Napoca, 2007
	Idem, <i>Contribuții cu privire la evoluția politică și instituțională din Transilvania până în epoca modernă</i> , în "Anuarul Facultății de Teologie Andrei Șaguna", an. III, 2003, p. 137-162
	Idem, <i>Considerații cu privire la relația dintre Biserica Ortodoxă Română și autoritățile de Stat din Principatul autonom al Transilvaniei (1541-1690)</i> , în "Revista Teologică". An. XXVI (88), nr. 2, aprilie-iunie 2006, p. 122-142
9.2. Referințe bibliografice suplimentare	Mircea Păcurariu, <i>Începuturile Mitropoliei Transilvaniei</i> , București, 1980;
	Ștefan Meteș, <i>Istoria Bisericii Românești din Transilvania</i> , vol. I, Sibiu, 1935
	Ion Aurel Pop, <i>Transilvania din secolul XII până în 1541</i> , în "Istoria României. Transilvania", vol. I, Cluj-Napoca, 1997, p.451-543

10. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatorilor reprezentativi din domeniul aferent programului²³

- Elaborarea unor instrumente eficiente de cunoaștere și analiză a fenomenului istoric;
- Realizarea unei percepții creștine sănătoase asupra lumii, vieții și istoriei;

- Programarea unor activități ecleziale și pastorale în conformitate cu percepția creștină autentică asupra istoriei

11. Evaluare

Tip activitate	11.1 Criterii de evaluare	11.2 Metode de evaluare		11.3 Pondere din nota finală	Obs. ²⁴
11.4a Examen / Colocviu	• Cunoștințe teoretice și practice însușite (cantitatea, corectitudinea, acuratețea)	Teste pe parcurs ²⁵ :	%	100% (minim 5)	
		Teme de casă:	40%		
		Alte activități ²⁶ :	%		
		Evaluare finală:	60% (min. 5)		
11.4b Seminar	• Frecvența/relevanța intervențiilor sau răspunsurilor			% (minim 5)	
11.4c Laborator	• Cunoașterea aparaturii, a modului de utilizare a instrumentelor specifice; evaluarea unor instrumente sau realizări, prelucrarea și interpretarea unor rezultate			% (minim 5)	
11.4d Proiect	• Calitatea proiectului realizat, corectitudinea documentației proiectului, justificarea soluțiilor alese			% (minim 5)	
11.5 Standard minim de performanță ²⁷					

Fișa disciplinei cuprinde componente adaptate persoanelor cu CES (persoane cu dizabilități și persoane cu potențial înalt), în funcție de tipul și gradul acestora, la nivelul tuturor elementelor curriculare (competențe, obiective, conținuturi, metode de predare, evaluare alternativă), pentru a asigura șanse echitabile în pregătirea academică a tuturor studenților, acordând atenție sporită nevoilor individuale de învățare.

Data completării: | 2 | 5 | / | 0 | 9 | / | 2 | 0 | 2 | 5 |

Data avizării în Departament: | 2 | 7 | / | 0 | 9 | / | 2 | 0 | 2 | 5 |

	Grad didactic, titlul, prenume, numele	Semnătura
Titular disciplină	Prof. Dr. Paul Brusanowski	
Responsabil program de studii	Lect. Dr. Ioan Ovidiu Abrudan	
Director Departament	Protos. Conf. univ. dr. Vasile Bîrzu	<i>Pr. Conf. Dr. Vasile Bîrzu</i>

¹ Licență / Master

² 1-4 pentru licență, 1-2 pentru master

³ 1-8 pentru licență, 1-3 pentru master

⁴ Examen, colocviu sau VP A/R – din planul de învățământ

⁵ Regim disciplină: O=Disciplină obligatorie; A=Disciplină opțională; U=Facultativă

⁶ Categoria formativă: S=Specialitate; F=Fundamentală; C=Complementară; I=Asistată integral; P=Asistată parțial; N=Neasistată

⁷ Este egal cu 14 săptămâni x numărul de ore de la punctul 3.1 (similar pentru 3.2.a.b.c.)

⁸ Linile de mai jos se referă la studiul individual; totalul se completează la punctul 3.37.

⁹ Între 7 și 14 ore

¹⁰ Între 2 și 6 ore

¹¹ Suma valorilor de pe liniile anterioare, care se referă la studiul individual.

¹² Suma (3.5.) dintre numărul de ore de activitate didactică directă (NOAD) și numărul de ore de studiu individual (NOSI) trebuie să fie egală cu numărul de credite alocate disciplinei (punctul 3.7) x nr. ore pe credit (3.6.). De asemenea, se recomandă ca numărul orelor de studiu individual să fie cel puțin egal cu cel al orelor de pregătire universitară formată din ore didactice

¹³ Numărul de credit se calculează după formula următoare și se rotunjește la valori vecine întregi (fie prin micșorare fie prin majorare)

$$Nr. \text{ credite} = \frac{NOCpSpD \times C_C + NOApSpD \times C_A}{TOCpSdP \times C_C + TOApSdP \times C_A} \times 30 \text{ credite}$$

Unde:

- NOCpSpD = Număr ore curs/săptămână/disciplina pentru care se calculează creditele
- NOApSpD = Număr ore aplicații (sem./lab./pro.)/săptămână/disciplina pentru care se calculează creditele
- TOCpSdP = Număr total ore curs/săptămână din plan
- TOApSdP = Număr total ore aplicații (sem./lab./pro.)/săptămână din plan
- C_C/C_A = Coeficienți curs/aplicații calculate conform tabelului

Coeficienți	Curs	Aplicații (S/L/P)
Licență	2	1
Master	2,5	1,5
Licență lb. străină	2,5	1,25

¹⁴ Se menționează disciplinele obligatoriu a fi promovate anterior sau echivalente

¹⁵ Tablă, videoproiector, flipchart, materiale didactice specifice, platforme on-line etc.

¹⁶ Tehnică de calcul, pachete software, standuri experimentale, platforme on-line etc.

¹⁷ Rezultatele învățării se vor menționa în funcție de standardele specifice ale Comisiilor de specialitate ARACIS (<https://www.aracis.ro/ghiduri/>)

¹⁸ Titluri de capitole și paragrafe

¹⁹ Expunere, prelegere, prezentare la tablă a problematicii studiate, utilizare videoproiector, discuții cu studenții (pentru fiecare capitol, dacă este cazul)

²⁰ Discuții, dezbateri, prezentare și/sau analiză de lucrări, rezolvare de exerciții și probleme

²¹ Demonstrație practică, exercițiu, experiment

²² Studiu de caz, demonstrație, exercițiu, analiza erorilor etc.

²³ Legătura cu alte discipline, utilitatea disciplinei pe piața muncii

²⁴ CPE – condiționează participarea la examen; nCPE – nu condiționează participarea la examen; CEF - condiționează evaluarea finală; N/A – nu se aplică

²⁵ Se va preciza numărul de teste și săptămânile în care vor fi susținute.

²⁶ Cercuri științifice, concursuri profesionale etc.

²⁷ Se particularizează la specificul disciplinei standardul minim de performanță din grila de competențe a programului de studii, dacă este cazul.